

ISTORIA MEDICINII

CZU: 613:378.661.09 (091)

CATEDRA DE IGIENĂ
A UNIVERSITĂȚII DE STAT DE
MEDICINĂ ȘI FARMACIE NICOLAE
TESTEMIȚANU LA 40 DE ANI

Grigore **FRIPTULEAC**, Serghei **CEBANU**,
Alexei **CHIRLICI**, Victor **BĂBĂLĂU**,
Catedra de igienă, Universitatea de Stat
de Medicină și Farmacie Nicolae Testemitanu

Rezumat

În articol sunt expuse principalele rezultate ale activității colaboratorilor Catedrei de igienă a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemitanu” pe parcursul a 40 de ani trecuți de la fondare. Experiența bogată a corpului profesoral-didactic a permis elaborarea programelor de studii la nivelul cerințelor contemporane, pregătirea cadrelor profesionale pentru Serviciul de sănătate publică. La catedră se citesc cursuri de igienă a mediului, igienă a muncii, igienă a alimentației, igienă a copiilor și adolescenților, ecologie umană, promovare a sănătății, de laborator igienico-sanitar. Pe parcursul a 40 de ani, colaboratorii catedrei au susținut 2 teze de doctor habilitat și 10 teze de doctor în științe, au publicat 6 monografii, 7 manuale, 4 compendii pentru lucrările practice, 15 cărți pe propagare a cunoștințelor igienice, peste 1400 de articole și teze științifice, elaborări metodice.

Cuvinte-cheie: Catedra de igienă, istorie, rezultate științifice, performanțe practice

Summary

40 years of the Department of Hygiene of the “Nicolae Testemitanu” State University of Medicine and Pharmacy

The article reflects the historical data of the main results of the staff of Hygiene Department of the “Nicolae Testemitanu” State University of Medicine and Pharmacy during the 40 years. The rich experience of the teaching staff of the department has enabled the development and realization of an important arsenal of teaching programs at a contemporary level and the training of highly qualified staff for the Service of Public Health. In the chair are read the modules of environmental hygiene, labor hygiene, food hygiene, hygiene of children and adolescents, human ecology, health promotion and health education, sanitary-hygienic laboratory. Over the years, the staff of the department has supported 2 theses of doctor habilitate in medicine and 10 theses of doctor of medicine. The department's collaborators are the authors of 6 monographs, 7 manuals, compendia, 15 editions of hygienic education of the population, has published more than 1,400 scientific articles and summaries, methodical elaborations.

Keywords: Department of Hygiene, history, scientific results, practical achievements

Резюме

40 лет Кафедры гигиены Государственного университета медицины и фармации им. Николая Тестемитану

В статье приведены основные результаты деятельности сотрудников Кафедры гигиены Государственного университета медицины и фармации им. Николая Тестемитану за 40 лет своего существования. Богатый опыт профессорско-преподавательского персонала позволил разработать учебные программы на уровне современных требований, подготовить квалифицированные кадры для Службы общественного здравоохранения. На кафедре читаются курсы гигиены окружающей среды, гигиены труда, гигиены питания, гигиены детей и подростков, экологии человека, формирования здорового образа жизни, санитарно-гигиенической лаборатории. На протяжении 40 лет сотрудники кафедры защитили 2 диссертации доктора наук и 10 кандидатских диссертаций, опубликовали 6 монографий, 7 учебников, 4 руководства к практическим занятиям, 15 изданий по гигиенической пропаганде, более 1400 научных статей и тезисов, методические рекомендации.

Ключевые слова: Кафедра гигиены, история, научные результаты, практические достижения

Introducere

La început de secol XXI avem ocazia să aruncăm o privire retrospectivă asupra realizărilor începute în secolul XX, să rezumăm activitatea desfășurată în cadrul Catedrei de igienă pe parcursul a 40 de ani. Soluționarea problemelor sănătății depinde, în mare măsură, de cunoștințele igienice ale lucrătorilor medicali și ale populației privind condițiile și factorii ce determină dezvoltarea optimă a organismului uman și a societății, precum și de posibilitățile materiale de creare a acestor condiții. Însă pentru păstrarea și fortificarea sănătății umane este necesar a dispune de date despre starea ecologico-igienică a mediului, despre structura și modul de funcționare a organismului omului, despre natura și legile conform cărora se stabilesc relațiile dintre om și mediu, pe de o parte, și dintre membrii societății, pe de altă parte. Astfel, nu este posibilă prevenirea maladiilor dacă nu se cunoaște etiologia și patogeniza proceselor morbide care au loc în colectivitățile umane.

Pe parcursul timpului, medicina clinică, în scopul tratamentului bolnavilor, s-a dezvoltat în corespundere cu descoperirile științifice din domeniile biologiei și științelor naturale în general, iar igiena, fiind mai cuprinzătoare în scop și mai complexă în mijloace de aplicare și realizare, are sarcina de a supraveghea starea de sănă-

tate și factorii determinanți din colectivități întregi. Astfel, în dezvoltarea ei, este în strânsă dependență nu numai de gradul de dezvoltare a disciplinelor științei medicale, ci și de progresul din domeniile tehnicii, științelor economice și celor sociale.

Experiența bogată a cadrelor didactice ale catedrei, care dispun de vaste cunoștințe privind realizările istorice în igienă, a rezultat cu dezvoltarea și realizarea unui număr impresionant de programe didactice la un nivel contemporan și cu pregătirea cadrelor de înaltă calificare pentru Serviciul de sănătate publică. Colectivul catedrei s-a implicat în rezolvarea problemelor științifice, abordând o gamă largă de teme privind sănătatea și factorii de risc în comun cu specialiștii din medicina clinică. Aceste realizări, precum și cele din domeniul promovării sănătății, colaborările naționale și internaționale prin diverse proiecte merită a fi analizate, apreciate și puse la baza sarcinilor viitoare pentru asigurarea protecției și fortificarea sănătății populației.

Material și metode

A fost analizată activitatea colaboratorilor Catedrei de igienă a Universității de Stat de Medicină și Farmacie *Nicolae Testemițanu* pe parcursul a 40 de ani de la fondare. Sunt nominalizați fondatorii disciplinelor didactice, colaboratorii care au activat, realizările importante. Sunt oglindite activitățile didactice, științifice, de promovare a sănătății etc.

Rezultate și discuții

Catedra de igienă a fost fondată la 15 iunie 1977 prin comasarea cursurilor de discipline igienice existente până atunci pe lângă Catedra de igienă generală, ulterior funcționând ca niște cursuri practice de sine stătătoare sub conducerea decanului facultății. Predarea disciplinelor igienice s-a început, din anul 1966, la Facultatea *Igienă și Sanitarie* (ulterior Facultatea *Medicină Preventivă*) sub formă de cursuri de igienă comunală, igiena muncii, igiena alimentației și igiena copiilor și adolescenților. Fondatori ai cursurilor igienice au fost: igiena alimentației – prof. universitar Victor Vangheli (1966); igiena comunală (în prezent – igiena mediului) – lect. superior, dr. Filimon Avraman (1966); igiena muncii – conferențiar, dr. Vasile Iachim (1967); igiena copiilor și adolescenților – conferențiar, dr. Ion Hăbășescu (1968).

În anul 1977, când cursurile igienice s-au întrunit în Catedra de igienă a Facultății *Medicină Preventivă*, șef de catedră a fost ales, prin concurs, dr. conferențiar Vasile Iachim, care a stat la cârma acesteia până în anul 1986, cu excepția a doi ani de post-doctorantură (1980-1981) pe baza Institutului Unional

de Cercetări Științifice în Toxicologia Pesticidelor, Polimerilor și Maselor Plastice din Kiev. În perioada 1980–1981, numit prin ordin, apoi și în anii 1986–1988, ales prin concurs, șef al catedrei a fost dr. conferențiar Mihai Ojovanu; între anii 1988–1997, ales prin concurs – doctorul habilitat în științe medicale, profesorul universitar Victor Vangheli; în perioada 1999–2016 – doctorul habilitat în științe medicale, profesorul universitar, Omul Emerit Grigore Friptuleac, iar din 2016 până în prezent – dr. conferențiar Serghei Cebanu.

Pentru fondarea cursurilor date, cadrele didactice au fost pregătite din timp. Ținând cont de caracterul agrar al economiei republicii noastre, majoritatea lucrărilor științifice au abordat probleme igienice din agricultură. Astfel, Victor Vangheli și-a dedicat lucrarea de doctorat studierii toxicologico-igienice a hexaclorbutanului utilizat ca fumigant în combaterea filoxerei. Ion Hăbășescu realizează teza de doctor în domeniul evaluării igienice a procesului de instruire profesională a adolescenților în școlile profesionale de profil viticol. Paralel, viitorii colaboratori ai catedrei își continuă studiile în doctorantură la Kiev și la Moscova.

Vasile Iachim abordează tema *Date experimentale privind toxicologia sevinului și evaluarea igienică a lui în aerul zonei de muncă*; Filimon Avraman – *Argumentarea experimentală a concentrației maxime admisibile a prometrinului în apa bazinelor acvatice*; Uliana Jalbă și Mihai Ojovanu cercetează toxicologia sevinului, iar Alexei Chirlici – toxicologia manebului. Este de menționat efortul acestor tineri savanți, care au reușit în scurt timp să susțină tezele de doctorat, să însușească disciplinele corespunzătoare și să se includă în procesul didactic. În anii 1988–1989, în cadrul catedrei se includ prof. V. Vangheli (șef), conf. Gr. Friptuleac, conf. Maria Moraru, lectorul superior N. Zimnița.

Pe parcursul anilor, în procesul didactic și cel științific s-au implicat și alți lectori: la Igiena mediului – doctorii în medicină A. Discalenco, C. Sedîkin, asistenții A. Dașanu și V. Bortă, doctorul în medicină, conferențiarul M. Ojovanu, conferențiarul V. Băbălău, doctorul habilitat în medicină, profesorul universitar Gr. Friptuleac, doctorul în medicină, lectorul superior N. Zimnița, asistentul S. Cebanu; la *Igiena muncii* – doctorii în medicină, conferențiarul D. Rusnac, V. Chicu, asistentul N. Marian, doctorul habilitat în medicină, profesorul V. Vangheli, asistenții V. Macovei, V. Vozian, R. Deleu, V. Meșină, mai apoi, în procesul instruirii s-au inclus profesorul Gr. Friptuleac, conferențiarul Maria Moraru, conf. V. Băbălău, asistentul S. Cebanu; la *Igiena alimentației* – doctorii în medicină, conferențiarul U. Jalbă și A. Chirlici, asis-

tentul R. Căldare, asistentul, dr. C. Râmiș, asistentul, dr. Vl. Rubanovici; la *Igiena copiilor și adolescenților* – asistenții A. Gutțul, V. Socolov, doctorul în medicină, conferențiarul Maria Moraru, conferențiar, dr. Angela Cazacu-Stratu, asistentul lu. Grigoriță.

Au fost unificate principiile de alcătuire a cursurilor și elaborărilor metodice pentru lucrările practice, de completare a proceselor-verbale, de efectuare a lucrărilor științifico-practice etc. S-a perfecționat și activitatea studenților la diferite discipline, inclusiv în timpul stagiului de vară. Subordinatura (introdusă în 1976) a contribuit la perfecționarea pregătirii studenților sub aspect practico-organizatoric în domeniul supravegherii igienice preventive și curente. Din 1989, pregătirea postuniversitară se efectuează prin internatură, iar din 1996 – prin rezidențiatul de doi ani.

În această perioadă au fost editate o serie de elaborări metodice, materiale didactice etc. Pentru predarea acestor discipline în limba română au fost elaborate manuale și compendii la igiena mediului, igiena muncii, igiena alimentației, igiena copiilor și adolescenților, inclusiv la educația igienică. A fost computerizată testarea studenților și a rezidenților. În 1994 a fost fondat cursul *Ecologia umană* (Gr. Friptuleac), care se citește la Facultatea *Medicină Preventivă*, din 1999 – la Facultatea *Medicină*, iar din 2006 – și la Facultatea *Stomatologie*. De aceea, în 2006 a fost editat manualul *Ecologie umană*, iar în 2008 – compendiul *Ecologie umană* (lucrări practice).

Pe parcursul anilor, colaboratorii catedrei au susținut 2 teze de doctor habilitat în medicină și 10 teze de doctor în medicină:

- V. Vangheli: *Condițiile de muncă, capacitatea de muncă și sănătatea muncitorilor de la fabricile de conserve* (1990);
- Gr. Friptuleac: *Evaluarea igienică a factorilor exogeni determinanți în geneza litiazei urinare și elaborarea măsurilor de prevenție a ei* (2001);
- Dm. Rusnac: *Igiena muncii la extragerea subterană a pietrei-calcar pentru construcție* (1981);
- C. Râmiș: *Cercetări epidemiologice privind hepatitele virale profesionale la personalul din spitale* (2001);
- Raisa Russu (Deleu): *Estimarea igienică a mediului ocupațional și a stării de sănătate a muncitorilor fabricilor de producere a țigaretelor* (2003);
- Eudochia Tcaci: *Aspecte igienice ale impactului gradului de mineralizare a apei potabile asupra stării de sănătate a populației* (2003);
- V. Meșina: *Estimarea stării de sănătate a angajaților întreprinderilor vinicole în relație cu condițiile de muncă* (2007);

- S. Cebanu: *Evaluarea fiziologo-igienică a condițiilor de antrenament ale sportivilor în edificiile sportive de tip închis* (2008);

- lu. Pînzaru: *Estimarea igienică a factorilor de risc și a stării de sănătate a lucrătorilor gospodăriilor țărănești* (2009);

- Rodica Selevestru: *Evoluția și controlul astmului bronșic la copiii de vârstă școlară* (2010);

- Angela Cazacu-Stratu: *Estimarea igienică a condițiilor de instruire și habituale ale elevilor claselor primare cu afecțiuni cronice respiratorii* (2011);

- Vl. Rubanovici: *Estimarea stării de sănătate a elevilor instituțiilor preuniversitare cu profil sportiv în funcție de calitatea alimentației*.

Colaboratorii catedrei sunt autori a 6 monografii, 7 manuale, 4 compendii, 15 ediții de instruire sanitară a populației, a peste 1400 articole și rezumate științifice, recomandări și elaborări metodice.

Pregătirea cadrelor tinere se face prin rezidențiat și doctorantură, prin cursuri de educație continuă și autoinstruire, 7 persoane posedă limbi moderne etc. Profesorul Gr. Friptuleac este laureat al Premiului *F.F. Erisman* al Academiei de Științe Medicale din Moscova (1984), laureat al Medaliei de Argint a Academiei Internaționale de Endoecologie și Limfologie Clinică (2006), laureat al Galei Premiilor în Sănătate (2013), membru de onoare al Societății Științifice de Igienă și Sănătate Publică din România (din 2005).

Actualmente, în cadrul Catedrei de igienă se realizează următoarele teme științifice:

- *Evaluarea stării de sănătate a sportivilor juniori în relație cu factorii de risc ai mediului și comportamentali* (postdoctorand S. Cebanu);
- *Estimarea stării de sănătate a elevilor supraponderali și a factorilor determinanți* (doctorand Natalia Cernelea);
- *Studiul morbidității populației județului Cluj (România) prin bolile aparatului digestiv în relație cu particularitățile factorilor comportamentali de risc* (doctorand D. Sabău);
- *Evaluarea igienică a factorilor profesionali de risc în etiologia cancerului* (doctorand I. Purice);
- *Estimarea morbidității populației prin infarct miocardic în relație cu gradul de mineralizare a apei potabile* (doctorand M. Mogorean).

În colaborare cu Centrul Național de Sănătate Publică și Centrul de Sănătate Publică Chișinău a fost realizată tema privind evaluarea stării de sănătate a copiilor în relație cu calitatea apei potabile (executant – V. Bernic, cercetător științific superior, sef al laboratorului științific *Sănătatea și Mediul*).

Actualmente se finalizează tema de doctorat ce

abordează problema influenței calității aerului atmosferic asupra sănătății populației (Marina Lupu), se realizează Proiectul instituțional *Estimarea igienică a factorilor de risc în etiologia accidentelor vasculare cerebrale*, Proiectul *Estimarea factorilor ocupaționali determinanți în accidentele vasculare cerebrale* din cadrul Programului de Stat *Sistemogeneza factorilor de risc, optimizarea serviciului de asistență medicală, evaluarea durabilă și modelarea matematică a accidentelor vasculare cerebrale*.

Colectivul catedrei a participat activ la elaborarea *Planului Național de acțiuni pentru sănătate în relație cu mediul* – 2001 (Gr. Friptuleac), a elaborat lucrările *Recomandări metodice privind evaluarea igienică a condițiilor de muncă și a influenței lor asupra organismului muncitorilor fabricilor de prelucrare finală a tutunului și de producere a țigaretelor* – 2000 (V. Vangheli, Raisa Russu, Gr. Friptuleac, Maria Moraru, A. Chirlici, I. Hăbășescu ș.a.), *Recomandări igienice cu privire la măsurile de prevenție a litiazei urinare* – 2001 (Gr. Friptuleac, V. Băbălău), *Reguli și norme igienice pentru întreprinderile de transport auto și autoservice* – 2001 (Raisa Russu, Gr. Friptuleac, V. Băbălău, Maria Moraru), *Recomandări igienice cu privire la evaluarea calității aerului din încăperi, a impactului asupra sistemului respirator și măsurile de profilaxie* – 2004 (Gr. Friptuleac, V. Băbălău, Anastasia Tafuni). Ulterior au fost elaborate *Recomandările metodice cu privire la perfecționarea formelor de evidență și metodelor de analiză a morbidității cu incapacitate temporară de activitate sportivă* (S. Cebanu, Gr. Friptuleac), *Regulamentul privind gestionarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților în economia națională* (V. Băbălău), *Reguli și norme sanitare pentru microîntreprinderile industriale și de prestare a serviciilor populației* (Raisa Russu, V. Băbălău, Gr. Friptuleac), *Normativele igienice privind reziduurile preparatelor de uz fitosanitar în obiectivele mediului înconjurător* (Gr. Friptuleac, A. Chirlici, colaboratorii CNSP); *Indicații metodice privind unificarea metodelor de recoltare, transportare și pregătire a probelor de produse alimentare pentru examenul sanitaro-microbiologic* (A. Chirlici și colaboratorii CNSP), *Recomandări metodice privind evaluarea igienică a condițiilor de muncă și a stării de sănătate a angajaților întreprinderilor vinicole* – 2007 (Gr. Friptuleac, V. Meșina); *Recomandări metodice cu privire la măsurile de prevenție a maladiilor respiratorii cronice la copii* – 2009 (Gr. Friptuleac, Angela Cazacu-Stratu); *Recomandări metodice cu privire la măsurile de prevenție a maladiilor condiționate de calitatea apei potabile la copii* – 2011 (Gr. Friptuleac, V. Bernic); *Ghid practic privind organizarea alimentației raționale a sportivilor* – 2015 (Gr. Friptuleac, Vl. Rubanovici, A. Chirlici).

Din 1993 până în 2015, dl Gr. Friptuleac a activat prin cumul ca șef al Laboratorului Științific *Igiena Mediului și Habitatului Uman* al CNSP și împreună cu colectivul a realizat peste 10 teme de cercetare, din 2004 devenind președinte al Consiliului Științific Specializat *Igiena și Epidemiologie*, președinte ad hoc al Consiliului Științific Specializat *Igiena*.

Colectivul catedrei a organizat conferințe științifice tematice, congrese ale igieniștilor, participă la lucrările comisiilor de profil, colaborează cu instituțiile științifice și universitare din București, Iași, Timișoara, Craiova, Târgu-Mureș, Arad, Kiev, Perm, Moscova, Erevan, Tartu, Iowa (SUA), Paris etc.

În perioada 1995-1997, colaboratorii catedrei (V. Vangheli, Gr. Friptuleac, R. Russu) au activat în cadrul Proiectul moldo-american *Estimarea riscului și managementul riscului*; în anii 2002-2003, Gr. Friptuleac, V. Băbălău și A. Tafuni – în Proiectul moldo-american *Calitatea aerului din încăperi și sănătatea copiilor*; în 2003-2005, Gr. Friptuleac a participat în proiectul Uniunii Europene *Promovarea sănătății și profilaxia maladiilor*, iar în 2003-2007 – în proiectul cu privire la încălzirea globală și adaptarea sănătății umane în corespundere cu cerințele Convenției-cadru a Națiunilor Unite privind schimbările climatice.

În perioada 2009-2011, S. Cebanu, A. Cazacu-Stratu și V. Rubanovici au realizat Proiectul ASM pentru tineri cercetători *Evaluarea igienică a mediului de instruire și rezidențial al elevilor cu afecțiuni pulmonare cronice din localitățile rurale*. De asemenea, a fost realizat Proiectul *TEMPUS Programe de masterat în Sănătate Publică și Servicii Sociale* (2010-2013), care a rezultat cu elaborarea unei noi programe de instruire postuniversitară prin rezidențiat, ajustate la cerințele europene. În cadrul catedrei a fost creat Centrul de instruire și informare, dotat cu echipament informațional modern pentru medicii-rezidenți.

În perioada 2012-2015 a fost desfășurat Proiectul *GEOHealth One Health Center for Environmental and Occupational Researche*, în colaborare cu Universitatea din Florida și Universitatea *Babeș Bolyai* din Cluj-Napoca, România, cu scopul creării unui Centru de sănătate pentru cercetări în domeniul mediului și sănătății, în parteneriat cu alte 11 centre universitare și 16 instituții de sănătate publică din alte 7 țări din Europa de Est și Asia Centrală. *GEOHealth Hub* s-a concentrat pe trei domenii de cercetare și de formare: 1) igiena apelor; 2) siguranța alimentelor; 3) zoonoze.

Cercul științific studentesc de pe lângă catedră efectuează lucrări științifico-practice în toate domeniile igienei, care apoi sunt valorificate în activitatea

centrelor de medicină preventivă; studenții și rezidenții participă cu rapoarte la conferințele studențești, unde în repetate cazuri au fost menționați cu diplome și premii.

Colaboratorii catedrei participă la atestarea cadrelor științifice și practice, în cadrul instruirii continue a specialiștilor din domeniul igienei, contribuie la desfășurarea activităților organizator-metodice și practice ale Serviciului de sănătate publică.

Sarcina de bază a catedrei la ora actuală rămâne perfecționarea continuă a procesului didactico-metodic, dezvoltarea de mai departe a științei igienice, elaborarea și implementarea metodelor eficiente de ocrotire a sănătății populației și de profilaxie a maladiilor, conlucrarea științifico-practică cu medicii-igieniști din serviciul practic, în vederea perfecționării activității profesionale.

Concluzii

1. Pe parcursul anilor, colectivul Catedrei de igienă a acumulat o experiență bogată și a obținut realizări importante în procesele didactico-metodic, științific, de promovare a sănătății, în proiecte naționale și internaționale etc.

2. Rezultatele activității colectivului sunt puse pe larg în practică.

3. Actualmente, scopul principal rămâne perfecționarea procesului didactic întru eficientizarea pregătirii cadrelor medicale, continuarea cercetării-

lor științifice conform cerințelor și strategiilor statale, orientate spre îmbunătățirea stării de sănătate a populației.

Bibliografie

1. *Catedra „Igienă” Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” la 60 de ani*. Chișinău: CEP „Medicina”, 2005, p. 155–158.
2. *Făuritorii unei istorii de aur. Catedra de igienă*. Chișinău: Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova, 2015, p. 50-51.
3. *Făuritorii unei istorii de aur. Catedra de igienă. 60 de ani de învățământ superior medical în Republica Moldova*. Chișinău: Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, 2005, p. 135–137.
4. Friptuleac Grigore. *Facultatea „Medicină Preventivă”*. Chișinău, 1998, 14 p.
5. Friptuleac Grigore, Chirlici Alexei, Hăbășescu Ion, Băbălău Victor, Morari Maria, Meșina Victor, Cebanu Sergiu. *Catedra igienă la 30 de ani – realizări și perspective*. În: *Anale științifice ale Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”*, vol. 1, Chișinău, 2007, p. 245–249.
6. Friptuleac Grigore, Chirlici Alexei, Hăbășescu Ion, Băbălău Victor, Cebanu Sergiu, Moraru Maria. *35 de ani ai Catedrei „Igienă”*. În: *Anale științifice ale Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”*, vol. 2, Chișinău, 2012, p. 101–107.
7. *Jaloanele edificării sănătății publice în Republica Moldova: 65 de ani*. Chișinău: Centrul Național de Sănătate Publică, 2013, 256 p.

Serghei Cebanu, Șef Catedră,
Catedra de Igienă,
IP USMF Nicolae Testemițanu
Tel.: 068438834
E-mail: serghei.cebanu@usmf.md